

בעזהש"ת

קזמזרס

היד ושם תורה

פרשת וארא

יו"ל על ידי

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל

מסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

קרית יואל - בני ברק

כיתה ו' (א-ב)

הר"ר יואל ווינבערגער הי"ו
הר"ר מרדכי מנחם שווארץ הי"ו

חידו"ת לפרשת וארא

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי וגו'. פירש"י וארא אל האבות, וצריך להבין מה בא רש"י להוסיף על מה דמפורש בקרא.

ואפ"ל בהקדם לבאר לשון מאמר חז"ל במס' ברכות אין קורין אבות אלא שלשה (אברהם יצחק ויעקב) דהנה הבטיח הקב"ה לנו וזכרתי את בריתי יעקב וגו' דזכות אבות עומדת לבניהם אחריהם בכל דור ודור, ולכאורה יש לבני עשיו וישמעאל לטעון שגם הם משורש אברהם ויצחק וזכותם יעמוד גם להם, אמנם איתא באבות (פ"א מ"ב) על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, והכוונה בזה איתא בזה"ק דעל התורה קאי על יעקב, ויעקב איש תם יושב אהלים, על העבודה דא יצחק שהוא עולה תמימה, ועל גמילות חסדים דא אברהם עמוד החסד, עכ"ד. ומהאי טעמא תקנו לנו אנשי כנסת הגדולה להזכיר את שלשת האבות ביחד בתפילת שמונה עשרה, דלכאורה הי' סגי בהזכרת חד מינייהו, אלא כיון דכל אחד עבד את הקב"ה בעבודתו המיוחדת

וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם ואזכור את בריתי. ראיתי את ישראל ביסוריהם ונזכרתי בבריתי, שכן דורשים בגמ' שיסורים מכפרים, ממה שנאמר ברית אצל מלח "ברית מלח עולם", ונאמר ברית אצל יסורים "אלה דברי הברית" מה מלח מטיב את הבשר כך יסורים מטיבים את האדם ונוטלים ממנו את חטאיו, הרה"ק הרבי ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע היה אומר על מאמר חכמינו זה, שאמנם המלח מוסיף טעם לבשר, אבל רק אם המלח ניתן במידה מתאימה, אבל כשמפריזים בהמלחה מאבד הבשר את טעמו עד שאיננו ראוי לאכילה, כיוצא בזה גם היסורים, כשהם ניתנים במידה ובשיעור, שיוכל האדם לשאתם, רק אז מטיבים הם את האדם, ואילו יסורים יתר על המידה מעבירים את האדם על דעתו ועל דעת קונו, לפיכך "שמעתי את נאקת בני ישראל" נאקת היסורים הגדולים "ואזכור את בריתי" הגיעה השעה לזכור את ברית המלח.

(מאור ושמש)

ויעשו כן החרטמים בלהטיהם ויעלו את הצפרדעים על ארץ מצרים.

ולכאורה מה משמיענו הכתוב באיזה מקום העלו החרטומים את הצפרדע, אם בארץ מצרים או במקום אחר, וי"ל על פי מה דאיתא בילק"ש (שמות י"ג ד') שהיה ויכוח בין מלך כוש למלך מצרים היכן עובר הגבול בין שתי הארצות ולא ידעו פתרון עד שהביא ד' על מצרים את מכת הצפרדעים ועי"ז ידעו היכן גבול מצרים כי המכה לא היתה רק במצרים, לכן החרטומים בקשו שהצפרדעים יתפשטו גם בתוך ארץ כוש משום שרצו להגדיל שטח ארץ מצרים ואמר הכתוב שהקב"ה לא עשה כרצון החרטומים ואפי' הצפרדעים שעשו החרטומים בלטיהם גם היו רק בארץ מצרים לכן "ויעלו הצפרדעים על ארץ מצרים" רק בתוך גבול מצרים.

(עדות ביהוסף)

ע"כ רק בכל שלשת האבות ביחד יש זכות לבני ישראל, וז"ש על שלשה דברים העולם עומד דבזכות שלשה אבות הללו יש לבני ישראל תקומה, ובזה נדחה טענת ישמעאל ועשו שהמה ג"כ מזרע אברהם וכו' כי אין להם זכות כל השלשת אבות יחד דישמעאל אינו מבני יצחק ועשו אינו מבני יעקב, וז"ש אין קורין אבות אלא שלשה היינו שאין האבות מתייחסים אלא למי שבידו זכות של כל השלשת האבות.

ובכן יתבאר דהנה הכתוב אומר, וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב, דהיינו אל שלשתם, ולכאורה היה סגי בהזכרת חד מינייהו, ועל זה מפרש רש"י ז"ל וארא אל האבו"ת, היינו דווקא לשלשתם יחד דהלא אין קורין אבו"ת אלא שלש"ה, ובזכות כולם ביחד יש בכח האבות להגין על הכלל ישראל, ולכן אמור לבנ"י אני ה' והוצאתי אתכם וגו' ולקחתי אתכם לי לעם וגו' שיזכו ליציאת מצרים ולקבלת התורה בזכות שלשת האבות. (ברך משה)

והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים

פע"א נסע הרה"ק ר' נחום מטשערנאביל זי"ע בדרך והגיע לכפר נידח, שבו ישב יהודי בודד והחזיק את ה"ארענדא" שהי' לו בירושה במשך דורות רבים, ויהי בחצי הלילה, העירה האשה את בעלה הארענדער, ואמרה לו: כנראה אורחינו אינו מרגיש בטוב, כי אני שומעת אנחות חזקות בוקעות מחדרו, לשמע דבריה קם ממיטתו לקח נר דלוק בידו וירד לבדוק במה המדובר, ואכן שמע אנחות בוקעות מהחדר, הוא התכופף כדי להציץ דרך חור המנעול, וראה שהאורח יושב על הארץ, נר בידו, מתנענע וממלמל בשפתיו, כשמדי פעם פורצת אנחה עמוקה מפיו, כעת כבר לא הי' לו אפי' ספק קל שאכן אורחו אינו מרגיש בטוב, לכן דפק על הדלת, נכנס והתנצל שהיות וכפי הנראה סובל האורח מכאבים, על כן הוא בא לשאול אם לא כדאי להביא רופא אליו, ענה לו הרה"ק שהוא מרגיש ב"ה בטוב, אלא שהוא עורך תיקון חצות, שאל הארענדער, תיקון חצות מהו, ולצורך מה נערך, ענה לו הרה"ק על חורבן בית המקדש, שאל הארענדער, ומהו בית המקדש, מה פי' חורבן בית המקדש, כשראה הרה"ק עם מי שיש לו עסק, התחיל להסביר להיהודי, בעבר גרו היהודים בארץ ישראל, והי' להם את בית המקדש, ובעוונותינו הרבים החריבו הגוים את בית המקדש והגלו אותנו מארצינו הקדושה, וכאשר יבוא המשיח, הוא יקח את כולנו לארץ ישראל ויבנה את בית המקדש, תוך כדי שיחה שאלו הרה"ק, נכון שגם אתה רוצה שהמשיח יקח אותנו לארץ ישראל, ענה הארענדער, איננו יודע, אלך לשאול את אשתי. הוא הלך אליה, וראשית הרגיע אותה, שהאורח מרגיש בטוב, אלא הוא אומר שמשיח יקח את כל היהודים לארץ ישראל, והוא שואל אותי אם גם אני רוצה, ועל זה באתי להתייעץ עמך, ענתה האשה ואמרה, לך תגיד לו, שהדבר אינו בא כלל בחשבון, אנחנו כבר אנשים באים בימים, הצלחנו לחסוך מעט רכוש, יש לנו בית קטן משלנו, כמה פרות ועגלים, לול עם תרנגולים, ולא יתכן שנעזוב כך את הכל ונעלה לארץ ישראל, כשחזר והרצה את הדברים לפני הרה"ק מטשערנאביל, החל הרה"ק לשכנע אותו כי הגם שזה נכון שכאן יש להם כבר רכוש, אולם יש גם צרות צרורות מהגוים ואילו בארץ ישראל, כאשר יבוא משיח, נשתחרר מכל הצוררים, השיב הארענדער, שהוא ילך לשאול עוד פעם את אשתו, חזר הארענדער לאשתו ואמר לה, נכונים דבריך, שכאן יש לנו בית קטן רפת ולול, אולם פה הגוים עושים לנו צרות, והבעל הוסיף נופך משלו האין את זוכרת מה שהיה בשבוע שעבר כיצד השתכר שכננו הגוי, לקח אבנים וניפץ לנו את כל החלונות, ואילו כשמשיח יבוא ניפטר מכל זאת, התיישבה האשה בדעתה, ולבסוף אמרה לו, לך ותגיד לאורח, לנו טוב כאן, יש לנו כל הצורך, אלא מאי, הגוים עושים לנו צרות, לזה יש לי פתרון שמשיח יקח את כל הגוים לארץ ישראל, ואנו נישאר כאן, כאשר שמע הרה"ק ר' נחום את תשובת הארענדער נענה ואמר: זו כוונת הפסוק בפרשתו והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, פי' שלא תוכלו לסבול את הגלות, שהצעד הראשון לקראת הגאולה היה זה, שהגלות נמאסה בעיני בני ישראל, כי כל זמן שאפשר עוד לסבול את הגלות, אין הגאולה יכולה לבוא.